

2. NOTE:

Landdistriktsudvikling der virker i Norge og Sverige

Niels Bjørn fra Tænk tanken Urban, <http://t-urban.dk>

<https://www.linkedin.com/pulse/landdistriktsudvikling-der-virker-i-norge-og-sverige-dos-mortensen>

Det her er den korte version. Den fulde tekst kan læses her: (Se Vedhæftet)

<https://www.slideshare.net/tygemortensen/landdistriktsudvikling-der-virker-norske-og-svenske-erfaringer>

Do's and Don'ts

Over hele kloden vokser de større byer, mens de små samfund krymper. Urbaniseringen er en af tidens mest dominerende kræfter. I Danmark betyder urbaniseringen, at de socio-økonomiske forskelle mellem land og by vokser. Befolkningen i landdistrikterne er ældre, kortere uddannet, har lavere indkomst og en dårligere sundhedstilstand, end byboerne.

Denne udvikling ses af nogle danske forskere som en trussel mod sammenhængskraften.

Men hvad gør vores søsterlande mod nord, Norge og Sverige?

I Norge og Sverige har man i langt flere år end i Danmark, systematisk afprøvet indsatser, og man har undersøgt og målt på, hvad der har effekt.

Selv om de skandinaviske lande har forskellige strukturelle forhold, forskellig geografi og økonomi, er der læring at hente i den norske og den svenske forskning, som er brugbar i Danmark.

Niels Bjørn fra Tænk tanken Urban har de læst den norske og svenske forskning igennem, og de har besøgt forskerne bag en række af de mest omfattende undersøgelser og mest solide resultater.

Researchen er formidlet i en folder der kan downloades HER og i tre korte film, som du kan se nedenfor og ellers er tilgængelige på <http://t-urban.dk>

I det følgende har jeg plukket 10 konklusioner, 5 typiske fejl og en række gode råd ud fra rapporten.

What To Do?

De norske svenske erfaringer kan koges ned til ti overordnede konklusioner:

1. Ingen lave hække

Det kan lade sig gøre at skabe positiv udvikling og tilflytning til landdistrikterne, men det kræver en fokuseret indsats, baseret på **analyse og strategi**, og en **fastholdelse af udviklingsretningen** over en længere årrække.

2. Udviklingskapacitet afgørende

Der må være et **højt niveau af udviklingskapacitet** i kommunen / i lokalsamfundet for at en positiv udvikling kan lykkes. Udviklingskapacitet er en samlet **sum af fem elementer**, der alle bør være på højt niveau:

- A. Udviklingsledelse
- B. udviklingskultur
- C. udviklingskompetencer
- D. tid til udvikling
- E. økonomi til udvikling

3. Identitetsanalyser indefra og udefra

Skal udviklingsindsatser lykkes, må de basere sig på grundige analyser foretaget både med et indefra-blik og et udefra-blik. Analyserne skal give klarhed over:

- A. ressourcer,
- B. potentialer og udfordringer,
- C. målgrupper og identitet.

Udefrablikket er vigtigt, for alle kommuner er i et vist omfang "hjemmeblinde".

4. Identificer og forstå målgrupper

Skal indsatsene lykkes, må de kobles med grundige målgruppeanalyser, som ser realistisk på, hvad lokalsamfundet har at tilbyde hvem. Herefter må man øge de tilbud, som retter sig mod de målgrupper, man ønsker at tiltrække.

5. Stedets attraktivitet.

Det er ikke nok at gøre opmærksom på stedets herligheder. Oplysningskampagner gør ingen forskel. De steder, som er lykkedes med positiv udvikling, har øget deres attraktivitet. Attraktivitet forstås i tre dimensioner:

- A. attraktivitet for beboere,
- B. attraktivitet for erhvervslivet,
- C. attraktivitet for besøgende.

6. Bymidtefortætning

De norske småsteder, som er lykkedes med en positiv udvikling, har arbejdet konsekvent med at gøre de små bykerner mere tætte, kompakte og attraktive. En tæt og levende bymidte med forskellige funktioner understøtter bylivet og skaber grundlag for social interaktion. Eksempelvis er der de steder, som er lykkedes, fastholdt meget skrappe krav om at:

- A. beholde den mindre detailhandel i bymidten
- B. bygge nye etageboliger i bymidten (3-5 etager)
- C. anlægge skønne byrum og promenader
- D. etablere nye funktioner som kultur- og idrætshuse helt centralt.

7. Arbejdspladser må der være

Det er en grundforudsætning for tilflytningsarbejde, at der er jobs. De svenske og norske forskere siger, at det har en ganske betydelig effekt at udflytte statslige arbejdspladser, men at man ikke bør placere de statslige arbejdspladser i de mindste og dårligst fungerende steder. Der må være en kerne af fungerende byliv med andre tilbud end job for at en højtuddannet finder det attraktivt at flytte fra byen til et landdistrikt (fritidstilbud, gode skoler og daginstitutioner, bymiljø, mv)

8. Identitetsafklaring

Små samfund er i dag i konkurrence med hinanden. Derfor bør man finde frem til sin unikke identitet og unikke potentialer og lægge det til grund for en udviklingsstrategi. Hvis alle småsamfund opfører et badeland, øger ingen af dem deres attraktivitet.

9. Klar og unik fortælling og udviklingsretning

Der må etableres en klar fortælling, som er unik, og som kan samle lokalområdet: Skal indsatsene lykkes, må analyserne udmunde i klare mål og en klar fortælling, som alle aktører kan samles om, og som alle indsatser kan rettes mod.

10. Bred enighed politisk og på tværs af forvaltninger

Skal landdistriktsudvikling lykkes, må mål og indsatser være forankret i en realistisk, stærk og langsigtet strategi. Der må være bredt ejerskab til strategien blandt alle centrale aktører i kommune, erhvervsliv og blandt beboere, og strategien må kunne fastholdes af politikere såvel som af embedsværket på tværs af forvaltninger.

Typiske Fejl

Som et ikke mindre interessant spin off af Tænk tankens research, kunne de konkludere at en række – ellers typiske – tiltag ikke virker og kan undgås.

1. Stedets markedsføring har ingen effekt:

En undersøgelse foretaget af alle svenske kommuner viser, at de kommuner, som alene markedsfører deres sted som et dejligt sted at bo, arbejde, slå sig ned, ikke opnår tilflytning eller udvikling i erhvervslivet. Norsk forskning kan forklare hvorfor: **Det er ikke niveauet af attraktivitet, der er afgørende for, om et sted udvikler sig positivt. Det er øgningen. Der må ske en forandring.** Effekten af attraktivitet klinger af efter 40-50 år. Så **det vigtige er at øge attraktiviteten.** Gør man det, er det udmærket med markedsføring. Men markedsføring af det bestående er ikke tilstrækkeligt

2. Halve løsninger eller slækken på kvaliteten er en fatal fejl.

En af de vanskelige nødder at knække er, hvordan man finder finansiering til de indsatser og tiltag, som man ønsker at igangsætte for at øge attraktiviteten og igangsætte en positiv udvikling og tilflytning. Det kan derfor ofte ske, at der træffes beslutning om ambitiøse tiltag, men at budgettet er så lavt, at løsningen ikke bliver af højeste kvalitet. **Det har vist sig vigtigt, at nye tiltag gennemføres af højeste kvalitet, hvis de skal have effekt. Høj kvalitet signalerer positiv udviklingskraft og har stor mental betydning og stor betydning for et steds omdømme**

3. Natur er ikke nok

Mange steder har attraktiv natur. I dag handler det om også at have andre typer af tilbud til sine målgrupper, hvis de skal vælge at flytte til et sted. **Pas på med valg af børnefamilier som målgruppe:** Børnefamilier er typisk den målgruppe, som landdistrikter ønsker sig som tilflyttere, men den norske forskning viser dels, at **det er uhensigtsmæssigt, at landdistrikterne kæmper om de samme**, dels at det ikke altid matcher de tilbud, som kommunen har, og at man kan komme til at overse mere oplagte målgrupper

4. Pas på med at opstille landdistrikterne som et svar på et stresset liv i byen

Hvis landdistrikterne holder fast i en fortælling om, at her kan man slappe af og nyde livet, uden byens stress og jag, **risikerer de at få tilflyttere, som ikke bidrager til lokalsamfundets udvikling.** I stedet er det en stærkere strategi at vise, hvordan livet i landdistrikterne rummer kvaliteter, som er efterspurgt i et moderne liv. Det er vigtigt at **finde frem til de unikke salgspointer, som mennesker med initiativ og drive ønsker sig** Pas på med at kopiere noget, som har virket andre steder. Hvis man forsøger at gentage en kommunes succes med et badeland eller et akvarium som attraktion, er ideen ikke længere unik, og effekten vil være ringe. Gør i stedet noget unikt, og gør det godt.

5. Tabuet afvikling

Fra både Norge og Sverige lyder det desuden samstemmende, at **ikke alle små samfund kan forventes at overleve og klare sig.** Det åbner spørgsmålet om afvikling. Den norske forsker Knut Vareide, som har gennemført analyser af omkring 200 norske kommuner, vurderer, at kun ganske få af dem har udviklingskraften eller kompetencerne til at igangsætte det, som er nødvendigt. **Ambitionerne er for små, og forslagene til tiltag for uoriginale** til, at der vil komme den nødvendige nye begyndelse ud af det. **Det kræver kraft, kompetencer og konstant træk over lang tid at få en positiv udvikling til at lykkes.** Derfor er det relevant at spørge, som forskeren Gro Marit Grimsryd fra Bergen Universitet gør: **“Det første spørgsmål, kommuner skal stille sig selv, er “Hvorfor udvikling?”** Hvad er det, vi vil opnå med det?” Hvis ikke de finder et godt svar på det, er det i sig selv et svar.”

Gode råd fra norske og svenske forskere

Da Niels Bjørn fra Tænketanken Urban var på besøg hos norske og svenske forskere bad han dem om deres bedste råd til de danske kommuner, som ønsker at udvikle de små lokalsamfund i landdistrikterne. Gode råd han kunne putte i sin førstehjælpskuffert og tage med hjem. Han spurgte dem: Hvad skal der til for at danske landdistrikter kan udvikle sig i en positiv og stærk retning. Svarene blev puttet i en førstehjælpskuffert, som han har taget med tilbage til Danmark.

Svarene lyder:

1. Man må sørge for at have faglige kompetencer til at arbejde strategisk med udvikling
2. Kommunen må være inkluderende
3. Vilje til at forandre (mange ting)
4. No quick fixes
5. Man må have handlingskraft og pådrivere
6. A) Analyser behovet i forhold til, hvad I har at tilbyde og
B) Lav en programteori (forandringsteori): Hvad skal virke på hvem?
7. Strategien må forankres på topniveau politisk og administrativt i kommunen
8. Praktisk erfaring og gode eksempler må kobles med forskning
9. Slut med at håbe på, at staten redder jer!
10. Øg attraktiviteten både som bosted og som sted for erhvervsliv og besøgende
11. Stærkt samarbejde mellem kommune, erhvervsliv og frivillige
12. Proceskompetencer til at involvere indbyggerne
13. Spørge: Hvilket behov skal tilflytning opfylde?
14. Varieret arbejdsmarked
15. Bør ikke være socialforvaltning men ligge i et udviklingskontor.

Om Tænketanken Urban

Tænketanken har til formål at kvalificere by- og landdistriksudviklingen i Danmark gennem evidensbaserede analyser, der giver konkrete og brugbare svar på tidens politiske spørgsmål. Tænketanken er stiftet af Annette Hølek der er cand. scient. pol. fra Københavns Universitet med et speciale om områdefornyelse og Niels Bjørn der er cand. mag. og ph.d. fra Københavns Universitet med en afhandling om urban kompleksitet.

Kilder findes her: <http://t-urban.dk>

Folderen kan læses her: Attachments